

Fietsvarianten

Fietsvarianten

Miel Vanstreels

Haute Folie
Maastricht

© 2019 Miel Vanstreels

NUR 489

Uitgeverij Haute Folie, Maastricht

Deze Printing On Demand (POD) uitgave werd gefaciliteerd door
www.mijnbestseller.nl

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotocopie, microfilm of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur/uitgever.

Inleiding

Fietsvarianten is sinds 2001 online. Toen priegelde ik de blog via Tripod in elkaar, later schakelde ik over naar Blogger. De naam en de eerste verhaaltjes dateren uit 1996. Ze verschenen in het tijdschrift Fiets.

De concurrentie in blogland was kort na de eeuwwisseling een stuk minder dan nu. Door de combinatie van de verschillende onderdelen (verhaaltjes, fietsvakanties, fietsroutes vanuit Maastricht en wielergedichten) was Fietsvarianten binnen de kortste keren via allerlei zoekmachines en startpagina's te vinden. Mijn Mergellandroute-pagina stond bijvoorbeeld lange tijd bovenaan op Google. Ze kukelde uit de top 10 omdat er steeds meer gespecialiseerde websites en blogs bijkwamen en -kamen.

Omdat ik niet digihandig ben en de boel graag eenvoudig en overzichtelijk houd – met de nadruk op de verhaaltjes – maak ik geen of nauwelijks gebruik van nieuwigheden. In vergelijking met andere blogs is Fietsvarianten allesbehalve flitsend.

Uit Fietsvarianten ontstonden de Wielergedichten en Het verlichte pedaleren.

Een keuze uit de verhaaltjes is ook in boekvorm te krijgen. Ieder najaar verschijnt er een aangepaste versie. Niet dat er vraag naar is. Aan 'printing on demand' zijn echter geen kosten verbonden en de enkelingen die liever een boek lezen dan op hun computer scrollen, worden op deze manier op hun wenken bediend.

Hoe lang ik nog doorga met de blog? Zo lang ik adem en fiets, vermoed ik. Het is niet denkbeeldig dat Fietsvarianten een seniorenblog wordt voor almaar trager wordende wielertoeristen die het vertikken een E-bike aan te schaffen!

Opvoeding

Kort nadat mijn vader een licentie kreeg voor beroepsrenner, moest hij op de vlucht voor de Duitsers. Hij werd gezocht vanwege zijn activiteiten voor een verzetsgroep. Miste hij op die manier een succesvolle wielercarrière? Misschien.

Wat ik wel met zekerheid weet is dat de liefde voor de fiets een grote rol is blijven spelen in zijn leven. En dat hij die liefde aan mij heeft doorgegeven. Ik was elf toen ik (in de zomer van 1962) mijn eerste racefiets kreeg, een zilverkleurige Bristol.

Lang voor het wielertoerisme werd uitgevonden nam mijn vader mij en mijn broer mee 'op oefening'. Het parcours dat we talloze malen fietsten, leidde ons over de *Houtain* en de *Hallembaye*, een tocht van tachtig kilometer.

Vaders moesten in die tijd veel van hun kinderen houden zonder het hen te laten merken. Een kwestie van het gezag te bewaren. De fiets werd een metafoor voor onze verhouding:

*Hoeveel kilometer werd ik
als jongen door mijn vader
uit de wind gehouden?
Op hoeveel hellingen
voelde ik zijn hand
in mijn rug?
Nergens was ik
dichter bij hem.*

Huwelijk

Mijn toenmalige vriendin en ik trouwden in 1974. Twintig jaar later liet ze me weten dat ze het fijn zou vinden om regelmatig met mij te gaan fietsen. Ze pedaleerde een poosje op een hybride en schakelde toen over op een racefiets.

Een parcours tot 80 kilometer kan ze makkelijk aan. Van een gezonde dosis hellingen ligt ze niet wakker. In Zuid-Limburg heeft ze alle bekende en onbekende heuvels gehad: van Slingerberg tot Eyserbos, van Sibbergrubbe tot Camerig. We wijken geregeld uit naar de Voerstreek en het Land van Herve.

Het fietsen met mijn vrouw bevalt me uitstekend. Ik dien me uiteraard aan te passen, maar dat wordt ruimschoots gecompenseerd:

*Geen neiging meer tot bloemen plukken,
geen heuvel meer te hoog.
Ze klimt en daalt op het ritme
van dit landschap
en geeft ook de wind
iets teders mee.*

Ardennen

Augustus 1996. Voor het eerst en heel voorzichtig op fietsvakantie geweest. We huurden een huisje in Stavelot. Als compromis met onze zonen. Die hadden geen zin om een hele week te fietsen, maar waren wel bereid zich bepakt en bezakt naar een vakantiebestemming te trappen.

Alles is goed verlopen: schitterend weer, geen enkel defect, het reizen met fietstassen makkelijker dan verwacht en een prachtige omgeving. Het enige mankement was de zwakke plek in de rug van mijn vrouw. Een plek die daags voor ons vertrek in protest kwam tegen een verkeerde beweging. Hoewel het open afstappen pijn deed, fietste mijn dierbare echtgenote de vier tot zes kilometer lange hellingen als de Malchamps en de Aisomont met redelijk gemak omhoog. M'n oudste zoon (16) spurtte al die heuvels op maar was niet in staat van zijn prestaties te genieten, terwijl de jongste (14) zo nu en dan een flinke duw in de rug nodig had.

Uiteraard maakte ik van ons verblijf in Stavelot gebruik om er een paar keer alleen op uit te trekken en (eindelijk) kennis te maken met al die beroemde en beruchte obstakels uit Luik-Bastenaken-Luik. De Redoute deed me denken aan de Cauberg met de Keutenberg er bovenop geplakt. Op de top van de Stockeu leek Eddy Merckx goedkeurend te kijken naar mijn Bianchi-groene Colnago. De Thier de Coö was zo onverwacht lang en steil dat alle hemel uit mijn bloed verdween.

De langere en minder steile heuvels (Rosier, Lorcé) liggen me beter. Daar was het 's morgens vroeg met de opkomende zon, de slierten nevel in de dalen, de geur van hars, het geklater van Amblève en Salm, een puur genot om omhoog te fietsen.

Col d'Aspin

In 1989 waren mijn ouders veertig jaar getrouwd. Als cadeau kregen ze een reis naar Lourdes aangeboden. Wij, de kinderen, gingen mee. Mijn moeder wilde haar hele leven al naar het bedevaartsoord en mijn vader koesterde de droom met zijn vier zonen een echte col op te fietsen.

We kozen voor de 1489 meter hoge Col d'Aspin omdat die begin juni geopend is en omdat we rekening wilden houden met de leeftijd van mijn vader (66) en de conditie van mijn jongere broers, die geruime tijd geen fiets hadden aangeraakt.

Vanuit Bagnères de Bigorre is de Aspin 25 kilometer lang. De laatste 5 km zijn het zwaarst. In Payolle begin je met een stuk van 13%. Tot een kilometer voor de top moeten er gemiddeldes van 7 tot 9% overwonnen worden.

Mijn jongste broers klommen 'voor de gezelligheid' een tiental kilometer mee. Mijn vader kwam in Payolle in de problemen. In plaats van een stukje te lopen of even aan de deurklink van de door mijn zus bestuurde bezemwagen te gaan hangen, stapte hij teleurgesteld af. In één keer met een fatsoenlijk verzet (42 x 24) naar boven of helemaal niet naar boven: het eergevoel van een oud-coureur!

Over mijn eigen prestatie kon ik tevreden zijn: in anderhalf uur was ik op de top. Een kwartier eerder dan mijn oudere broer, die geen schim meer was van de atleet in zijn tienerjaren. Op de Aspin hing hij kilometers lang aan de deurklink van de bezemwagen. Na vele jaren kreeg ik mijn revanche voor al die tochten waarin ik door hem genadeloos in de vernieling werd gefietst.

Tradities

De vakantie (van 1996) afgesloten zoals ik begonnen ben: met een fietstraditie. Al jaren maken m'n vrouw, m'n twee zonen en ik tijdens de vakantie een tocht met een bevriend echtpaar en hun twee zonen, pubers, net als die van ons. We stippelen een route uit van 50 tot 70 kilometer, kijken of er wat te bezichtigen valt, eten de goed gevulde picknickmanden leeg en nemen vooral de tijd om fietsend bij te praten. De vier zonen wordt zorgvuldig bijgebracht hoe waardevol tradities zijn. Dat leidt steeds meer tot hilarische discussies, maar onze argumenten blijken vooralsnog overtuigend genoeg om hen 'uit vrije wil' mee te laten gaan. Ik ben benieuwd hoe lang nog.

Ronde van Vlaanderen (1)

't Is vandaag 3 augustus 1997. Omdat mijn vader 75 wordt, krijgt onze jaarlijkse fietstocht een feestelijk tintje. We rijden met de auto naar Oudenaarde, waar een gedeelte van de heuvelzone van de Ronde Van Vlaanderen op ons wacht. Jef, mijn schoonbroer, fietst mee, mijn oudste broer is chauffeur van dienst.

Om elf uur stappen we op de fiets. De thermometer geeft 30 graden aan. Krijgen 'bejaarden' bij dit weer niet de raad om binnen te blijven en vooral geen inspanningen te leveren? Mijn vader voelt zich allerm minst bejaard en laat ons op de Oude Kwaremont zien hoe je een helling, bezaaid met schots en scheef liggende kasseien, opfietst.

Bochtige binnenwegen brengen ons naar de Kalkhovenweg en de Paterberg, kasseienheuvels met stijgingspercentages van 20%. Na vijftig kilometer hebben we ook de Kortekeer, de Taaienbergh en de Eikenbergh gehad. Mijn vader vindt het welletjes geweest en stapt in de auto.

Jef en ik gaan door, naar Geraardsbergen. Op de Muur fiets ik de televisiebeelden in van de Ronde van Vlaanderen. Hoewel ik hier nooit geweest ben, weet ik precies waar ik moet fietsen om niet in de problemen te raken. Al klimmend stel ik vast dat ik de Muur moet bijschrijven op het lijstje met hellingen die mijn sleurende ziel in hevige ontroering brachten.

Onderhoud

Mijn broer en ik werden vanaf ons twaalfde geacht mijn vader te helpen bij het repareren van fietsen. Binnen de kortste keren wist mijn broer een fiets tot het kleinste onderdeel uit elkaar te halen en weer feilloos in elkaar te zetten. Ik ben nooit verder gekomen dan het plakken van een band. En dat gebeurde vaak op zo'n manier dat de vloek van mijn vader nog lange tijd nagalmde in het werkhuis.

Was ik lui, gedesinteresseerd of had ik gewoon twee linkerhanden? Niet in staat een sleutel, een schroevendraaier, een hamer fatsoenlijk vast te houden?

Niet alleen mijn vader, ook mijn vrouw, kan fraaie staaltjes vertellen van mijn technisch kunnen. Hoe diepgaand ik een gebruiksaanwijzing ook bestudeer, bij de uitvoering gaat er altijd iets fout.

Ik koester mijn racefiets, bij de geringste spat begin ik te poetsen, eenvoudige reparaties voer ik akelig voorzichtig uit. Tot voor enkele jaren bracht ik mijn véhikel ieder voorjaar naar mijn vader voor een controlebeurt. Soms zag ik hem het hoofd schudden. Dan wist ik dat iets belangrijks me wederom was ontgaan.

Jan

Jan en ik zijn al sinds 1971 bevriend. We hebben dezelfde leeftijd, we komen beiden uit een arbeidersgezin, we zijn de tweede in een rij van vijf kinderen, we werken in dezelfde sector, we hebben ieder twee zonen.

Eén van de weinige dingen die we niet gemeen hebben is 'de liefde voor de fiets'. De lichaamsbeweging van Jan bestaat uit wandelen en tuinieren. Hij wordt al moe als ik de naam noem van de tochten die ik fiets. Net als Maarten 't Hart is hij ervan overtuigd dat het lichaam niet gemaakt is om afgepeigerd te worden.

Gisteren maakten we met onze vrouwen en zonder onze zonen - die hebben afgehaakt - onze jaarlijkse tocht. Het is leuk om te zien hoe onze gesprekken evolueren tijdens zo'n dag.

Jan en ik hebben het al jaren over de grote en kleine vragen des levens, we zijn al die tijd al op zoek naar antwoorden die er waarschijnlijk niet zijn. In het begin is Jan fris en monter, hij staat zijn betoog met wijze woorden van schrijvers, wijsgeren en andere denkers.

Naarmate de tocht vordert dooft onze gedachtewisseling uit. Jan raakt vermoeid en moet zich op de weg concentreren. Zijn hoofd zakt nog dieper tussen zijn schouders. Als je achter hem fietst zie je alleen een strohoed, een gekromde rug en twee malende spillebenen: een post-moderne Plato op een gestolen fiets!

Godskes

Mijn moeder is geboren in Achel, een dorpje in de Belgisch Limburgse Kempen. De streek van zacht, zangerig en zand. Het dialect dat er gesproken wordt heeft iets vrouwelijks. Mijn vader komt uit Stevoort, en dat ligt in het Belgisch Limburgse Haspengouw. De streek van de vette kleigrond. Om die te bewerken heb je noeste handen en klanken nodig. Na hun huwelijk in 1949 kwamen mijn ouders in Godsheide terecht, een plekje op de grens van Kempen en Haspengouw.

Daar leerde ik het Godskes, een dialect dat - als ik de naam mag geloven - zowel *Gods* als *heidens* is. Omdat ik op mijn elfde naar een kostschool in het Antwerpse ging en op mijn negentiende naar Maastricht vertrok, beheers ik het Godskes minder dan matig. Ik gebruik het dialect van mijn kinderjaren eigenlijk alleen nog om mezelf vermanend toe te spreken.

Een omgeving waar het Godskes me wel nog parten speelt, is die van een fietsenwinkel. Opgegroeid tussen vélowinkel en werkhuis moet ik na dertig jaar Maastricht nog altijd zoeken naar de Nederlandse benamingen van fietsonderdelen. Als ik een fiets zie, zie ik een kader (frame), een guidon (stuur), een pedalle (trapper). Hoor en zie je me hier al vragen naar een moosplaat (spatbord), een slijkklap (spatlap) een sepappe (ventiel) of ne bedong (drinkbus)?

De Bukel

Als je van Moerslag naar St Geertruid fietst, moet je de Bukel op, een helling van 700 meter à 4%. Halverwege links, achter hoge struiken, ligt de beeldentuin van Peter Schuijren. Peter volgde op latere leeftijd de Jan van Eyck-Academie. Hij was in die periode werkzaam als kok in een 'oudmannenhuis', de XII Apostelen genaamd. Het bejaardenoord, dat in de binnenstad van Maastricht lag, dateerde uit de zeventiende eeuw. Ik werkte er van 1975 tot 1977, toen kreeg het huis een andere bestemming.

Peter was een prototype van 'de kunstenaar': nooit op tijd, vaak verstrooid, van nature uit eigenzinnig, altijd bezig met 'schep-pen', meestal in geldnood. Een prachtig figuur met schitterende verhalen!

In de zomer van 1977 bouwde hij een vervallen stal om tot atelier. Met het ijzerwerk dat hij uit de voederbakken sloopte, construeerde hij een beeld waar ik meteen verliefd op was. Ik mocht het hebben voor een bedrag dat gelijk stond aan de schuld die zijn vrouw op dat moment had bij de plaatselijke kruidenier. Dat bleek 600 gulden te zijn. Het beeld, groot en roestig, kwam helaas niet tot zijn recht in een woonkamer. Peter vond het geen probleem, ik mocht het inruilen tegen drie bronzen beeldjes, die ik nog altijd koester.

Hoewel ik Peter al jaren niet meer gezien heb, loopt hij nog geregeld mijn hoofd binnen, hier in huis of op de Bukel.

Dichters

In de tweede helft van de jaren zeventig maakten Wiel Kusters en Hans van de Waarsenburg programma's over literatuur voor de Regionale Omroep Zuid. In juli 1978 werd ik gevraagd met de racefiets naar Sint Pietersvoeren te komen waar Louis Feron werkte aan een nieuwe roman.

Louis en ik werden geïnterviewd voor een aflevering die de naam 'Poëzie op de pedalen' kreeg en uitgezonden werd ter gelegenheid van de Ronde van Frankrijk. Het interview werd afgesloten met een 'wedstrijdje' tussen Louis en mij. We hadden beiden enkele halve liters bier op, de kans op uitdroging was dus klein. Ik klopte Louis met ruim verschil.

Jaren later, in 1990, was ik op vakantie in Zandvoort. Ik kocht dagelijks het Haarlems Dagblad omdat Louis er een Tour-column in publiceerdde. De ene dag schreef hij over het wedstrijdverloop of een vedette, de andere dag over zijn eigen prestaties op de fiets.

Zo kwam ook het wedstrijdje in de Voerstreek ter sprake. Louis kon zich blijkbaar mijn naam niet herinneren en had het over 'de dikbuikige en bejaarde Limburgse dichter Leo Herberghs' die hem te snel af was geweest. Leo was in 1978 dikbuikig noch bejaard en hij heeft bij mijn weten nooit op een racefiets gezeten.

Een mooie column was het wel. Wat dan weer bewijst dat het niet om de werkelijkheid gaat maar om het verhaal.

Mest

Vroeger was ik een mooi-weer-fietser. Het moest warm en droog zijn. Tegenwoordig fiets ik dwars door alle jaargetijden heen.

Ieder seizoen heeft zijn charmes. Ik weet waar je het rood van de ondergaande zon tegemoet kunt fietsen tussen bomen vol bloesem. Ik weet welke bossen en afdalingen voor verkoeling zorgen terwijl je alleen het gezoem van wielen en het gefluit van vogels hoort. Ik weet langs welke paden het leven het kleurrijkst vergaat. Ik weet boven welke akkers de nevel zich het mooist maakt voor de laagstaande zon.

Op de fiets gebruik je niet alleen je ogen en je oren maar ook je neus. Wanneer de temperatuur tot dertig graden stijgt, kun je de Belgische dorpjes Valmeer en Millen beter mijden. De stank die er uit de varkensstallen walmt is niet te harden. In de Kempense dennenbossen heb je daarentegen het gevoel dat je niet diep genoeg kunt inhaleren.

Laatst fietste ik met mijn vrouw van Dalhem naar 's Gravenvoeren. Een tuinder had zijn aardbeieveld geheel overdekt met tenten. Het leek of we door een pot jam fietsten.

Binnenwegen leiden je langs weiden, velden en akkers. Boeren gebruiken verschillende soorten mest. Er is één soort die ik 'de echte' noem. De boeren in mijn geboortedorp maakten hun land vruchtbaar met pure, ordinaire stalmest. En dat vind ik lekker ruiken!

Mont Ventoux

Juni 1998. Hier hebben we lang naartoe geleefd. Ik ben met mijn collega's Albin en Paul op weg naar Bédoin, naar de voet van de Mont Ventoux. Nico, kok van professie, is chauffeur, cameraman en soigneur. Hij legt de wind stil en tovert opklaringen aan de hemel.

De eerste kilometers van 'de Reus van de Provence' gaan geleidelijk omhoog. In St Estève, waar de strook van negen kilometer aan 10% begint, schakel ik meteen naar mijn 39x28.

Na zeven kilometer klimmen, halverwege het bos: achter me komt Paul in de problemen, voor me zie ik Albin over zijn stuur gebogen staan. Ik gebied mezelf voortdurend niet harder te fietsen dan ik ademen kan.

Bij Chalet Reynard schuif ik het maanlandschap in. Ik blijf m'n eigen tempo fietsen, neem het landschap in me op en schud de uit steen gehouwen Tom Simpson een halve liter zweetdruppels toe. Na 21 kilometer en net binnen de twee uur kom ik als eerste op de top.

Op de Ventoux-plaza wordt het steeds drukker. Er komen doorlopend wielertoeristen boven. Ze worden opgewacht door begeleiders, familieleden en clubgenoten, ze hebben allemaal hun eigen verhaal.

Ik voel me 'frisser' dan verwacht, ik heb het gevoel dat ik menigmaal meer heb afgezien dan vandaag en krijg bijna spijt dat ik niet dieper ben gegaan.

In de afdaling naar Malaucène laten we ons naar beneden vallen. Mijn teller geeft geregeld 75 km aan. Eenmaal onder kom ik met gemengde gevoelens tot de conclusie dat ik vandaag weer een ervaring rijker en een droom armer ben geworden.

Bananen

In de buurt van Wylre komt een man van in de vijftig naast me fietsen. Hij vertelt dat hij op vakantie is in Valkenburg en van de gelegenheid gebruik maakt om herinneringen op te halen aan de Hel van het Mergelland, de Ronde van Limburg en Olympia's Tour. Vier keer nam hij deel aan het WK-veldrijden voor amateurs. Hij reed met Zoetemelk, Kuiper, Knetemann en Raas. In het peloton leerde hij de kneepjes van het maatschappelijk verkeer. Het kwam hem later goed van pas: hij heeft een bedrijf waarin hij vierendertig mensen aan het werk houdt.

Waarom hij de overstap naar de profs niet heeft gemaakt? 'Dan moest ik aan de pillen en dat wilde ik niet. Op een sinaasappel en een banaan, zo heb ik altijd gefietst.'

Na een half uur scheiden onze wegen. Ik kijk hem nog even na. Hij zit onwaarschijnlijk mooi en gezond op zijn banaangele fiets.

Herinneringen

Overdag werkte mijn vader als ijzervlechter, in de avonden repareerde hij fietsen. Ik vond het heerlijk om in een hoekje van het werkhuis te zitten en te luisteren naar de verhalen van wielrenners uit de omgeving. Verhalen vol dromen en drama's. In de maand juli fungeerde ik als koerier voor de bouwvakkers die in de buurt op de steigers stonden en op de hoogte gehouden wilden worden van de ontwikkelingen in de Tour. Transistorradio's bestonden nog niet, live-uitzendingen op TV behoorden tot de verre toekomstdromen. Bahamontes, Darrigade, Anquetil, Gaul, Altig, Junkerman, Nencine, Walkowiak, De Bruyne: allemaal namen die werden opgeslagen in mijn jongenshoofd.

Amateurs die deelnamen aan de jaarlijkse 'Paastrofee van Godsheide' kwamen zich bij ons thuis omkleden. Het washok en het werkhuis werden voor hen opgeruimd. Ik verheugde me op de sterke geuren van massage-olie en ik bestudeerde de wonderlijke namen op de racefietsen die bij ons op de cour werden gezet: Groene Leeuw, Libertas, Flandria, Mercier.

Tijdens de vakanties beklom ik met mijn kinderfiets de Brug over het Albertkanaal, net zo vaak als nodig was om de Peyresourde, de Aspin, de Tourmalet en de Aubisque in mijn dromen overwonnen te hebben.

De opa van Huy

Juni 1999. Enkele weken geleden fietste ik met mijn schoonbroer de 'Bilzen Classic'. We kwamen door het gebied van Les Cahottes, een mooie streek waar ik nog nooit was geweest. Vandaag fiets ik opnieuw richting Stockay, Jehay en Amay. Ik wil naar Huy. De Muur, bekend van de Waalse Pijl, staat nog onafgekruist op mijn lijstje.

Na twee en half uur trappen kom ik in de Vallée de la Meuse. Huy is een mooi stadje met behulpzame mensen. Een tandeloze maar nog kwieke opa steekt gevaarlijk de weg over als ik 'le Mur?' roep. 'Ah, le Mur,' lacht hij, 'par là, tu vois le carrefour? deux fois à droite.' 'Merci,' antwoord ik. 'Bon chance,' zegt opa en tikt me bemoedigend op mijn achterste.

Aan de voet van de Muur zorgen de in mijn hoofd opgeslagen televisiebeelden voor herkenning. Ik weet wat me te doen staat: met een kleine versnelling en op mijn gemak naar boven! De helling is 1300 meter lang. Na de aanloop volgen de stukken van 10 tot 19%. De Muur is niet alleen veel steiler dan je op TV kunt zien, hij is ook veel mooier. Vriendelijk asfalt in een vriendelijke buurt. Zo lijkt het toch. Bij de beruchte (binnen)bocht van 25% staan enkele toeristen na te genieten. Dat is ook het geval op de top.

Op de terugweg maakt voldaanheid plaats voor moeheid. Het laatste uur van de honderddertig kilometer zit ik er behoorlijk doorheen. Gelukkig kan ik me troosten met het beeld van de tandeloze opa en zijn tik op mijn kont: nooit werd me mooier de weg gewezen!

Alles op de fiets

Mijn vrouw en ik horen bij de laatste Europeanen die geen rijbewijs hebben. Dat levert ons geregeld verbaasde, ongelovige en zelfs meewarige blikken op. In onze jonge jaren hadden we geen behoefte aan een auto, op leeftijd gekomen achten we het raadzamer de wegen niet nòg onveiliger te maken.

Ons leven is voor een belangrijk deel afgestemd op de fiets. We wonen op fiets/loopafstand van het station, de winkels, de binnenstad, de scholen, het werk. Als we het hebben over de tijd dat de kinderen klein waren, ziet mijn vrouw het weer voor zich: de jongste voorop, de oudste achterop met de benen bengelend over twee fietstassen vol boodschappen.

Zelf ben ik redelijk bedreven in het bouwen van stellages op mijn bagagedrager. Op weg naar het milieupark werd ik meermaals nagekeken als ware ik een wezen dat zich een fors aantal decennia heeft vergist.

Geen auto hebben heeft voor- en nadelen. Het is een perfect excuus als je ergens niet naartoe wil, het kan vervelend zijn als je ergens wel naar toe wil of moet en, bij gebrek aan deugdelijk openbaar vervoer, afhankelijk bent van anderen.

Wat vinden onze kinderen van onze autoloosheid? De oudste was twee toen hij autootjes begon te verzamelen. Als hij groot was zou hij een Ferrari voor ons kopen. Hij is eenentwintig nu en maakt, net als de jongste, nog steeds geen aanstalten om zijn rijbewijs te halen.

Tocht der Lage Landen

Jef, mijn schoonbroer en ik hebben ons ingeschreven voor de Tocht der Lage Landen. Honderddertig kilometer zonder heuvel of helling. We nemen ons voor zoveel mogelijk te profiteren van de groepjes die we tegenkomen.

Meteen na de start sluiten we aan bij een zestal klanten van *Café De Bierton* uit Mol. De dames en heren fietsen een tempo (28 km per uur) dat Jef en mij uitstekend bevalt. Helaas slaan ze na veertig kilometer linksaf om de verkorte route te volgen.

Lang moeten we niet wachten op een volgende groep. *PVC Ramen* uit Maaseik dendert ons voorbij. Jef en ik trekken een sprint en kijken elkaar aan: meer dan 35 km per uur, redden we dat? We besluiten het te proberen. Na twintig kilometer beginnen mijn bovenbenen te protesteren. Jef blijkt al een tijdje in het rood te fietsen. We haken af.

Na de controle en de koffie staat er een nieuwe groep voor ons klaar: de mannen van *Friture Roseline* uit Paal houden ons twee uur uit de wind, tegen een gemiddelde van 30 km per uur. Op een stuk vals plat krijgt Jef de klopp van de hamer. De *PVC* heeft hem met terugwerkende kracht de das omgedaan.

In alle rust rijden we verder. Het kan nog langzamer. We achterhalen een kleine eenheid van *Gruyters Bouwbedrijven* uit Diepenbeek. Hun gemiddelde schommelt rond de 21 km per uur. Eén van hen zit voor het eerst sinds een jaar weer op de fiets. We schamen ons er niet voor om in zijn wiel naar de finish te gaan.

Doping

'Onze Miel heeft alleen karakter als hij de fiets zit,' placht mijn vader te zeggen. Ik moest wel, ik wist nooit de weg terug naar huis. Mijn broer, een boom van een kerel, schiep er bovendien een heimelijk genoegen in om zich op kop te zetten en mij de tranen uit de ogen te fietsen. Jaren lang kwam ik op geen enkele helling als eerste boven, nooit won ik de sprint aan het eind van een rit.

Toen ik zestien was kreeg ik een dragee captagon toegespeeld. Het middel was vrij verkrijgbaar bij de apotheek en geliefd bij studenten die na een jaar kroeglopen de nachten moesten doorstuderen om enige kans van slagen te hebben. Ik nam de captagon voor een tocht en fietste als nooit te voren. Met vele lengten won ik de sprint.

Na die dag heb ik de concurrentie weliswaar nooit meer vervalst, maar spijt van frauduleus handelen heb ik tot op heden geen moment gehad: daar was dat gevoel eindelijk eens de beste te zijn veel te overweldigend voor.

Croix de Fer & Alpe d'Huez

Gisteren fietsten we van La Norma via Lanslebourg naar de top van de 2083 meter hoge Mont Cenis. Boven word je beloond met een schitterend zicht op Italië.

Vanmorgen ben ik met Albin, Paul en Nico, onze begeleider, in alle vroegte vertrokken voor een tocht van 125 km. Na veertig kilometer vals plat naar beneden mogen we in St Jean de Maurienne beginnen aan de beklimming van de Col de la Croix de Fer. Dertig kilometer bergop naar een hoogte van 2067m.

Ik geniet van het door een stralende zon beschenen landschap: het groen dat langzaam plaats maakt voor rotsen, de besneeuwde bergtoppen, de immense vergezichten. Paul fietst voor zijn doen uitstekend, Albin heeft duidelijk te weinig getraind.

De afdaling leidt ons naar de prachtige Vallée de l'Eau d'Olle. Na een korte rustpauze in Allemont begeven we ons zwiiggend naar Bourg d'Oisans. Daar duikt, onder een brandende zon, de Alpe d'Huez voor ons op. Dertien kilometer met een gemiddelde van 8,2%.

Paul en Albin gaan, zo zal blijken, een helletocht tegemoet. Zelf probeer ik zo gecontroleerd mogelijk te fietsen: letten op de ademhaling en vooral niet forceren. Naarmate de klim vordert wordt het uitzicht overweldigend. De hele tocht al heb ik een gevoel van intense dankbaarheid: dat ik in dit landschap fietsen mag!

Na een uur en een kwartier neem ik de laatste van de 21 bochten en fiets regelrecht de hemel in

Elfstedentocht

Na een onrustige nacht in een veel te warme hotelkamer beginnen mijn vrouw en ik in Leeuwarden aan onze Elfstedentocht. We fietsen over het eindeloze platte land naar Sneek, IJlst, Sloten en Stavoren, het eindpunt voor vandaag. Paula is blij dat haar vrouwelijkheden rust krijgen na 95 km zadelzit.

Op onze tweede fietsdag geeft het peilstation windkracht 8 aan. Langs de dijk worden we naar Hindeloopen geblazen. Met 18 m/sec wind in de rug vliegen we verder, naar Workum en Bolsward. Veel vroeger dan gepland komen we na 55 km aan in Harlingen.

Voor de laatste dag is er regen voorspeld, heel veel regen. Na het ontbijt wachten we een uur op minder zwarte wolken. We twijfelen, maar Paula is plots resoluut: ze wil en zal dat 'kruisje' halen.

Na een kwartier zijn onze schoenen doorweekt. En in Franeker staat de weg slecht aangegeven. Heel Friesland wordt door ons vervloekt. Na 75 km komen we in Dokkum. Als we aan de laatste loodjes beginnen, houdt het zowaar op met regenen. We worden euforisch: wie doet ons nog wat!

De kilometers glijden onder onze wielen. Even later glijdt Paula ook. Over de spekgladde rails van een overweg. Schaafwonden op handen en knie, pijnlijke plekken op heup en schouder. En het stortregent weer. En we draaien weer richting windkracht acht. Het wordt tijd dat we in Leeuwarden zijn: te veel heroïek past niet in één verhaal.

Missiecollege

Van 1962 tot 1969 zat ik op kostschool in Lier, bij de Paters van de H Geest, ook wel de Spiritijnen genoemd.

Ik heb er veel mogen leren, ik heb er menig jongensverdriet uit hoofd en ziel gevoetbald, ik groeide er langzaam weg van thuis. De overlevingstactieken van toen gebruik ik nog steeds: ik pas me in alle situaties schijnbaar moeiteloos aan - als het moet los ik geheel en al op in de ruimte - en bij alles wat me overkomt, denk ik: 't is treurig maar het had nog veel erger kunnen zijn.

Het fietsen beperkte zich op kostschool tot het vertellen van sterke verhalen over weekend- of vakantietochten: niemand kon ze controleren. Tegen het eind van mijn missiecollege-jaren kregen we de gelegenheid om te bewijzen dat we geen opscheppers waren. Op de lange, brede weg naar de Edegemse Lourdesgrot werden de coureurs onder ons verslagen door een zich verontschuldigende thuisfietser: hij was de enige die kon inschatten waar de eindstreep lag.

Eindigheid

Begin dit jaar werd mijn (77 jarige) vader ziek. Een uit de hand gelopen griep bezorgde hem een infectie in de longen, de urinewegen en de linker knie. Aan die knie moest hij geopereerd worden.

Langzaam maar zeker krabbelde hij overeind. Niemand had het voor mogelijk gehouden, maar vandaag fietsten we met enkele van zijn vrienden de Kanalenroute, een (zomerse) tocht van honderdvijftig kilometer.

Wat als mijn vader niet meer fietsen kan? Stelt hij zich tevreden met herinneringen? Ik gun hem een fataal infarct, over een jaar of vijftien, net na het uithalen van zijn laatste huzarenstukje. Op de top dus van een of andere beruchte klim.

Immer gerade aus

Everard, Richard en ik waren een jaar of zestien. De broer van Everard liep tijdens de zomermaanden stage in een fabriek in het Duitse Düren. Of we zin hadden hem een bezoekje te brengen! Honderdtwintig kilometer fietsen, en nachtje slapen en weer terug.

Ik had een racefiets, Everard mocht de Groene Leeuw gebruiken die een buurjongen na zijn amateurcarrière bij ons in het werkhuis had laten staan, Richard verkoos zijn eigen sportfiets boven de koersvèlo van mijn vader.

Veel wegwijzers waren er nog niet in die tijd. Tussen Aken en Düren vroegen we ons geregeld af of we in de goede richting reden. Passanten beantwoordden onze vraag steevast met 'Immer gerade aus'. Het werd de slagzin voor de rest van onze vakantie.

Voor mij betekende de tocht een eerste kennismaking met het Mergelland. Ik was erg onder de indruk van de glooiende vergezichten tussen Maastricht en Aken. Op dat moment kon ik niet vermoeden dat het ooit mijn thuislandschap zou worden.

Trauma

Zomer 2000. Als je tegenwoordig negentien bent wil je niets liever dan je vader 'inmaken'. Op voorhand al wordt het aangekondigd. Het overkwam me met Joost, de oudste, het overkomt me met Gijs, de jongste.

Aan de voet van de Brakkeberg adviseer ik Gijs een kleine versnelling op te zetten. Hij kijkt me glimlachend aan en spurt op het buitenblad de 800 meter aan gemiddeld 11% op. 'En, waar was je?' vraagt hij droogjes op de top. Op de Daalhemmerweg gedooft hij mij in zijn wiel. De Keutenberg wil hij 'soepel' bedwingen. Op de 39 x 26 trippelt hij van me weg.

En dat *menneke* had vroeger een hekel aan fietsen! Ik heb hem ooit van Spa naar Francorchamps moeten duwen, hij weigerde ook maar één trap te doen op de vijf kilometer lange Côte de Malchamps. Als je hem daar aan herinnert, spreekt hij van een trauma dat nog lang niet is geheeld.

Nicotine

Jarenlang nam ik mijn sigaretten mee als ik ging fietsen. Bij de controlepost van een toertocht, op de top van de Ventoux of de Alpe d'Huez: het eerste wat ik na het uithijgen deed was een sigaret opsteken. Heerlijk. Gêne of schaamte kende ik niet. Eén keer heb ik me afgezonderd, ben ik een verre plas gaan doen. Dat was toen ik als gast meefietste met de club van mijn vader. Ik wilde hem eventuele opmerkingen besparen.

Anderhalf jaar geleden ben ik gestopt met roken. Een aanleiding was er niet, niemand in mijn omgeving geloofde dat het me zou lukken. Het geld dat ik uitgaf aan tabak, legde ik opzij. Vorige week heb ik er een dames-racefiets van gekocht voor mijn vrouw. De Columbus (Sydney 2000) past haar als gegoten. We zijn meteen het heuvelland ingetrokken. Mijn geliefde fietste de Brakkeberg, de Fromberg en de Keutenberg uiterst gestroomlijnd op.

Oud

Het is nog vroeg in het seizoen en ik heb al zestig kilometer en zeven heuvels in m'n benen als ik aan de Mescherberg begin. Op m'n gemak naar boven dus.

De trimmer die ik aan de voet van de helling achter me aan zag komen, mag me met alle plezier inhalen en voorbij zoeven. Bij de eerste bocht voel ik hem in mijn wiel zitten. Waarop wacht hij? Zo hard ga ik toch niet? In de tweede bocht maakt hij aanstalten me in te halen. Als hij naast me komt zie ik het gezicht van een oude man. Moet ik hem echt laten gaan? Ik besluit mezelf toch maar te pijnigen. De man zakt weg. Op het laatste stuk zie en hoor ik hem niet meer. Eenmaal boven ben ik te moe om achterom te kijken.

De trimmer komt even later naast me fietsen en zegt: 'Ik moest er eventjes af.' Zoveel eerlijkheid hoor je meestal niet op de fiets. Al voegt hij er onmiddellijk aan toe: 'Ik heb nachtdienst gehad en maar drie uurtjes geslapen, zoiets laat zich voelen.'

Ik knik.

'Hoe oud bent u,' vraagt hij.

'Vijftig,' antwoord ik, 'en u?'

'Ik word binnenkort negenenveertig,' zegt de man.

Ik kijk hem heel even aan en denk: godallemachtig, zou ik er ook zo oud uitzien?

Bedevaartsoorden

Op mijn veertiende fietste ik met vader en mijn broer van Godsheide naar Wellin, 160 kilometer dwars door de Ardennen. We logeerden bij een zus van mijn opa. Zij nam ons mee naar Beauraing, waar de H.Maagd Maria in 1933 verscheen. Vanaf die dag waren bedevaartsoorden een gezegend doel voor een fietstocht.

In Scherpenheuvel wordt O.L.Vrouw al sinds de 17e eeuw vereerd. De helling naar de Basiliek was een ideale klim om te bepalen wie zich de winnaar van het bergklassement mocht noemen.

Naar Banneux fietsten we om kaarsen aan te steken en om Les Forges te beklimmen. Op de top staat het standbeeld van Stan Ockers, die in 1955 verongelukte op de wielervedbaan van Antwerpen.

Ook Lourdes deed ik aan. De plaats waar zieken vertroosting lijken te vinden in het zien van lotgenoten die er erger aan toe zijn dan zij. Vanuit Lourdes fietste ik met mijn vader en mijn broers naar de Col d'Aspin.

Mijn vader wil graag naar Heppeneert (Maaseik). Er schijnt een kerkje te staan waar de H.Maagd veelvuldig om gunsten wordt gesmeekt. Ik ga er met plezier naar toe. Want al prevel ik geen *Ave Maria's* meer als ik een kapelletje passeer, angst om in de hel te komen heb ik nog steeds.

Goesting

Van 1975 tot 1996 kwam mijn vader vrijwel ieder jaar een keertje fietsen in het Mergelland. Hij werd daarbij vergezeld door vrienden. Plit was de meest trouwe van hen.

Het laatste jaar werd ons groepje uitgebreid met twee leden van de derde generatie. Neef Stijn koerste bij de nieuwelingen en zoon Joost had eerder dat jaar in de Ardennen laten zien wat hij kon: op de top van iedere côte zat hij quasi verveeld op een bank of in het gras te wachten op de rest van het gezin. Joost had geen racefiets, maar hij volgde Stijn moeiteloos op zijn Sparta city-bike.

Plit was er danig onder de indruk van. Nog steeds, als ik hem bij mijn ouders zie, vraagt hij naar Joost: 'Dat jongske kon met de vélo rijden...spijtig toch dat hij geen goesting had om coureur te worden.'

Later kreeg Joost een tweedehands Koga Myata van een oom (d'r Wiel) en fietste een poosje met vrienden. Hij stond zelfs mee aan de wieg van 'Dutch Mountains', de wielervereniging van de studenten van Universiteit Maastricht. Het logo op de clubtruien werd ontworpen door mijn nazaat.

Sinds Joost op kamers woont heeft hij andere prioriteiten. De Koga wordt door mij gebruikt als Tacx-mobiel. Ik ben benieuwd of hij ooit nog wordt opgehaald.

Mergellandroute

Eén van de mooiste en tevens zwaarste bewegwijzerde routes van Nederland is ongetwijfeld de 110 km lange Mergellandroute. Je hebt er eigenlijk twee: de officiële (auto)versie en de daarvan afgeleide trip over de steile hellingen.

Paula en ik fietsen vandaag de officiële route als afronding van de voorbereiding op onze fietsvakantie in Frankrijk. Het is voor het eerst dat mijn dierbare echtgenote zich aan een tocht waagt met een dergelijke moeilijkheidsgraad. Er hangt koele nevel en zondagse rust in de lucht als we vertrekken. Ik moet Paula regelmatig intomen: we hebben nog een lange weg te gaan en er staan tien beklimmingen op het programma, waaronder de Loorberg, het Vijlenerbos, de Oude Huls en de Fromberg.

De zon breekt door de nevel heen en warmt de aarde tropisch op. Het wordt steeds drukker op en langs de route: wandelaars, automobilisten, veel motorrijders en nog meer fietsers, het lijkt wel of we deelnemen aan een toertocht. Om de dertig kilometer houden we een terrasstop.

We genieten: van het vakantiegevoel, van het landschap, van de bonte verzameling fietsers, van onze prestatie. Paula heeft goede benen, tot haar eigen verbazing negentig kilometer lang. Daarna beginnen steeds meer lichaamsdelen te protesteren, de grenzen worden verlegd. Ik prijs haar het laatste uur door: wie de Mergellandroute uitfietst bewijst in ieder geval dat hij of zij *een stukje fietsen* kan.

Molenhof

In Molenhof, het Maastrichtse zorgcentrum waar ik sedert 1979 in dienst ben, werken meerdere *liefhebbers* van de fiets. De meest getalenteerde is ongetwijfeld Fred (van de technische dienst). Hij schaatste drie Elfstedenkruisjes bij elkaar en liep ooit de halve marathon in 1u15. Jan (van de nachtdienst) is iemand die in Maastricht op zijn randonneur springt en (bij wijze van spreken) pas stopt als hij kan pootjebaden in de Middellandse Zee. Met Paul (van de facilitaire dienst) en Albin (*d'n derecteur*) ging ik naar de Mont Ventoux en de Alpen. Peter (ook al van de facilitaire dienst) kan gerekend worden tot de voorzichtige trimmers.

Eén van de markantste figuren waar ik ooit mee gefietst heb, is Herm. Hij was een tijdje actief als vrijwilliger in Molenhof en wilde graag met Albin, Peter en mij de 100 km van Limburgs Mooiste fietsen. Het was een koude Hemelvaartsdag, er waaide een gure wind en de donkere wolken voorspelden weinig goeds. Herm's outfit was opmerkelijk: sandalen, een korte leren broek, een gebloemd hemd (met een doosje sigaren duidelijk zichtbaar in het borstzakje) en een regenjack. De ketting van zijn ongepoetste mountainbike lag al jaren op de 48x16. Herm, die kaarsrecht op z'n fiets zat, stoempte er zeventig kilometer vrolijk op los. Toen kreeg hij een klop van de hamer. Bij de laatste controlepost ging zijn adrenaline nog even sneller stromen bij het zien van de gracieuze vormen van enkele jonge deelnemers, maar daarna was het echt over en uit.

Haute-Savoie

1.

Circuit de l'Albanais, Tour du Lac, Circuit de Leschaux: Paula en ik hebben er drie dagen en 240 klimmen en dalen in de omgeving van Annecy opzitten.

Is het leuk? We hebben geen gebrek aan zon; we krijgen schitterende landschappen en prachtige vergezichten voorgeschoteld; we fietsen keuvelend een col op (de Leschaux, 900m, 12 km, 4%); we verzeilen van de ene ansichtfoto op het andere pittoreske terras; we worden door Bernard, de eigenaar van de Gîte waar we logeren meegenomen voor een picknick op de Semnoz en zien hoe het rood van de ondergaande zon (iets minder dan voorspeld) weerkaatst op de Mont Blanc; we zitten iedere avond uren aan tafel met Fransen, Italianen, Japanners of Amerikanen om te genieten van de door Bernard bereide streekgerechten.

Is het leuk? Ja en nee. Paula voelt zich (nog) niet veilig op de Franse wegen. Er zijn weinig fietspaden, de automobilisten rijden als gekken, boven de 1000 meter doemen er behoorlijke afgronden op en mijn geliefde houdt niet van het onbekende. Zeker niet als we aan het eind van een loodzware tocht een bordje missen en na een afdaling van twee kilometer à tien procent in een godvergeten bos zonder wegwijzers terecht komen. Zoiets doet het huwelijk geen goed.

Voor morgen wordt er regen en onweer voorspeld, zoveel regen en onweer dat het verantwoord is de fiets onaangeroerd te laten.